

«конкурувати» з адвокатами відповідних корпорацій, державними інтересами, що також обумовлює необхідність об'єднання адвокатів, оскільки проістияти прийдеться не завжди законним діям супротивників та рішенням судів.

Тому потребується розглядати не тільки сучасні проблеми у діяльності нотаріусів та адвокатів, а й передбачати можливі варіанти розвитку відповідних професій на майбутнє. Зокрема, надаючи переваги адвокатам у представництві і захисті прав та інтересів громадян у кримінальному та інших процесах, держава вправі вимагати підвищення кваліфікації й у адвокатів, оскільки їх низька кваліфікація може негативно впливати на права громадян і навіть на їх долю.

Список використаних джерел:

1. <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%BC>

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОНОВЛЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Колодій А.М.,

начальник кафедри конституційного та міжнародного права Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

У шеститомній «Юридичній енциклопедії» зазначено, що «Методологія юридичної науки – система підходів, методів і способів наукового дослідження, теоретичні засади їх використання при вивченні державно-правових явищ» [1, С. 618 – 619].

Є загальновідомим, що основу методології юридичної науки складають:

- філософсько-світоглядні підходи (матеріалістичний чи ідеалістичний, діалектичний чи метафізичний, феноменологічний, герменевтичний, синергетичний, антропологічний, комунікативний підходи, тощо);

- загальнонаукові методи, тобто методи, що використовуються у всіх науках (структурний, функціональний, системний, історичний, сходження від абстрактного до конкретного, формально-логічні методи (аналіз і синтез, індукція і дедукція, визначення понять та їх класифікація і т.д.);

- спеціально-наукові методи, тобто такі, які використовуються у правознавстві але були відпрацьовані іншими суспільствознавчими науками. Це, наприклад, статистичний, конкретно-соціологічний, психологічний, кібернетичний, модельний, експериментальний та інші методи;

- власне-юридичні методи це такі, які виникли і реалізуються у межах виключно юриспруденції. До них можна віднести формально-юридичний, порівняльно-правовий та деякі інші методи [2, С. 25 – 34].

Переконаний, що для оновлення Конституції України необхідно використовувати усі вищезазначені підходи, методи та способи. Методологія оновлення Конституції України має бути множинною, плюралістичною.

Філософсько-світоглядні підходи мають визначити саму стратегію оновлення Конституції України, їх загальну спрямованість. Насамперед ця група підходів, методів та способів вимагає розроблення науково-обґрунтованої Концепції внесення змін до Конституції України та підготовки на її основі законопроект (законопроектів) про внесення змін до Конституції України. Концепція внесення змін до Конституції України має бути оприлюдненою та широко обговореною. Вона повинна наочно відображати та демонструвати ті зміни, які планується внести до Конституції України.

Філософсько-світоглядні підходи також зумовлюють те, що пріоритетними мають визнаватися зміни спрямовані на удосконалення конституційного ладу, громадянського суспільства, конституційно-правового статусу людини і громадянина, місцевого самоврядування, а не державних

органів, хоча зміни, що будуть стосуватися статусу та діяльності державних органів також є надзвичайно важливими.

Використання - загальнонаукових, спеціально-наукових, власне-юридичних методів зумовлює положення за якого розділ I оновленої Конституції України мав би бути викладеним наступним чином:

1. У новій Конституції України у порівнянні із чинною, доцільно змінити назву Розділу I Конституції України „Загальні засади” назвавши його „Загальні засади конституційного ладу”, оскільки назва Розділу I Конституції України „Загальні засади” є не довершеною, адже у кожного виникає законне запитання – загальні засади, чого? Аналіз змісту згаданого розділу доводить, що мова в ньому йде саме про конституційний лад, незважаючи на те, що цей термін застосовується лише у частині 3 ст. 5 Конституції України (із 20 статей цього розділу).

2. Розділ I Конституції України, використовуючи системний та структурно-функціональний методи, враховуючи його значущість а також виходячи із правил законодавчої техніки та для забезпечення зручності використання і розуміння, доцільно структурувати на окремі глави, які б могли називатися „Основи політичної системи”, „Основи економічної системи”, „Основи духовної системи”, «Основи соціальної системи”, „Основи правової системи”, „Основи міжнародних відносин”, тощо.

3. У главі „Основи політичної системи” мають бути статті присвячені: 1) громадянському суспільству та правовій, демократичній, соціальній державі в Україні; 2) народу України; 3) якісним та формальним ознакам Української держави (демократичності, соціальності, правовому спрямуванню, формі правління, територіального устрою, державного та правового режиму); 4) принципу розподілу влад; 5) місцевому самоврядуванню; 6) політичним партіям; 7) засобам масової інформації; 8) державним символам; 9) зовнішньополітичній діяльності, тощо.

4. У главі „Основи економічної системи” мають закріплюватися конституційні положення про: 1) форми власності; 2) суб'єктів власності; 3) способи її набуття; 4) землю – основу національного багатства; 5) зовнішньоекономічну діяльність; 6) бюджетну систему України; 7) Державний бюджет України; 8) грошову одиницю України, тощо.

5. У главі „Основи духовної системи” мають закріплюватися статті та їх частини про: 1) освіту; 2) мови; 3) навчальні заклади; 4) розвиток духовності; 5) релігію та релігійні організації; 6) збереження пам'яток історії та культури; 7) багатоманітність ідеологій; 8) відсутність цензури і т. д.

6. У главі „Основи соціальної системи” є сенс закріпити статті, що присвячені: 1) визнанню людини найвищою соціальною цінністю; 2) соціальному захисту осіб похилого віку; 3) соціальній підтримці молоді; 4) соціальному забезпеченню материнства та дитинства.

7. У главі „Основи правової системи” доцільно зосередити статті та їх частини про: 1) верховенство права у правовій системі; 2) верховенство Конституції України у системі нормативно-правових актів; 3) пряму дію норм Конституції України; 4) пріоритетність норм міжнародних договорів перед національним законодавством, особливо у гуманітарній сфері; 5) принцип „дозволено усе, що прямо не заборонено законом” та його антипод; 6) принцип законності і т. д.

8. У главі „Основи міжнародних відносин” є сенс викласти статті які б регламентували статус: 1) української нації; 2) національних меншин; 3) корінних народів; 4) інших соціальних прошарків, що формуються за національною ознакою; 5) відношення держави до них, тощо.

Викладення у розділі I майбутньої Конституції України глав, статей, їх частин, які стосуються і суспільства і держави, беззаперечно, буде сприяти їх формуванню як громадянського та правової.

Аналогічним чином, використовуючи усі наявні методи мають бути модифікованими й інші розділи Конституції України. Беззаперечно, що оновлення Конституції України можливе і на підставі інших методологічних підходів, але їх арсенал має бути достатнім та придатним для удосконалення її форми, змісту та сутності. Необхідно пам'ятати, що про правильність методології оновлення Конституції України буде свідчити лише практика впровадження її у суспільне життя.

Список використаних джерел:

1. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шешученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 2001. Т. 3: К-М. – 2001. – 792 с.
2. Загальна теорія держави і права [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М.В. Цвік, О.В. Петришина, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Харків: Право, 2009. – 584 с.

ПРОБЛЕМА ОПТИМІЗАЦІЇ ДІАПАЗОНУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Гвоздік О.І.

завідувач кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ, доктор філософських наук, професор

Законодавче окреслення меж тих невід'ємних суб'єктивних можливостей, що гарантуються основоположними правами та свободами людини й громадянина, тісно координує з характеристиками засобів та механізмів їхнього забезпечення. Тож не тільки перелік таких прав зумовлює обрання й розробку шляхів їх реалізації, але й навпаки – можливості суспільства і держави в плані їх здійснення істотно впливають на визначення діапазону розглядуваних прав. Відповідно, даний діапазон не може бути апріорно встановленим чи довільно виведеним із тих чи інших людських уявлень про значущі життєві цінності.

Одна з основних проблем при визначенні змісту та обсягу прав людини пов'язана з їх так званою «неюридичною» (а, скоріше, моральною) природою. До того ж, деякі з них (як, наприклад, права людини «другого покоління») мають «милосердний» характер, а тому не можуть бути юридично обґрунтованими через встановлення єдності прав та обов'язків. А вже саме морально-ціннісною природою таких прав, їх спрямованістю на утвердження загальнолюдських ідеалів гуманізму та справедливості у суспільному житті зумовлюється визнання їхньої невід'ємності, яка, таким чином, не може бути поставленою у залежність від індивідуальної спроможності виконувати певні обов'язки. Зміст та обсяг даних прав має визначатися, радше, тими базовими характеристиками, що задають якісні рамки насправді *людського* існування (тобто необхідними умовами, без забезпечення яких індивід, по-перше, не може сформуватися як повноцінна людська особистість і, по-друге, не може підтримувати той спосіб життя, котрий в системі актуальних суспільно-ціннісних орієнтирів вважається гідним людини). З огляду на те, що ключовою ознакою людської істоти є її здатність до «самостворення» власної соціальної сутності (котра виходить за межі генетико-біологічної передвизначеності), основоположними життєвими цінностями, що закріплюються правами людини, мають бути, принаймні, мінімально достатні можливості для особистісного самовизначення суб'єкта та його адаптації до життєвих умов суспільного середовища, в межах якого здійснюється формування й реалізація його людських якостей.

Зміст та обсяг таких можливостей не є сталими характеристиками, оскільки в процесі культурно-історичного розвитку суспільства трансформуються як самі людські запити, так і засоби їх задоволення. Якщо, скажімо, умовно позначити середній показник обсягу суспільних ресурсів